

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА
МУДРОГО

ПОЛОЖЕННЯ
про інклюзивну освіту в Національному юридичному
університеті імені Ярослава Мудрого

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради

Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

(протокол № 5 від 23.12.2021 р.)

Введено в дію наказом ректора

№353 від 24 грудня 2021 року

Ректор

Анатолій ГЕТЬМАН

Харків-2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про інклюзивну освіту (далі – Положення) в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого (далі – Університет) розроблене відповідно до Декларації ООН про права людини, Конвенції ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», наказу ректора Університету «Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого».

1.2. Відповідно до вищезазначеної нормативної бази, ґрунтуючись на повазі до людської гідності, яка є джерелом прав людини, Університет виходить із такого розуміння ключових термінів:

- *інклюзія* (від англ. *inclusion* – включення, залучення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціумі;

- *інклюзивна група* – група у закладі вищої освіти, де поряд із іншими здобувачами освіти навчаються одна або більше осіб з особливими освітніми потребами;

- *інклюзивне навчання* – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників;

- *інклюзивне освітнє середовище* – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти з урахуванням їх потреб та можливостей;

- *особа з особливими освітніми потребами* - особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти;

- *універсальний дизайн у сфері освіти* - дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну.

1.3. Метою цього Положення є:

– утвердження цінностей інклюзивної культури і створення відповідних політик і практик, що її забезпечують;

- просування рівності можливостей і поваги до різниці та різноманіття в університетській спільноті;

– протидія нерівності й дискримінації, розширення просторів і комунікації без бар'єрів;

– розширення доступу до університетської освіти усіх зацікавлених осіб з одночасним вихованням і підтримкою взаємоповаги й толерантності у суспільстві в цілому.

2. ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Розвиток інклюзивної освіти в Університеті здійснюється відповідно до таких принципів:

2.1. Системність у впровадженні політик різноманіття, інклюзії, рівності й недискримінації в усіх структурах, секторах та на всіх рівнях освітньої діяльності.

2.2. Безбар'єрність в організації як архітектурних просторів, так і просторів комунікації для усіх учасників освітнього процесу.

2.3. Варіативність і гнучкість у задоволенні освітніх потреб і розбудові індивідуальних навчальних траєкторій учасників освітнього процесу з урахуванням їх можливостей, здібностей, інтересів і бажань.

2.4. Створення умов для взаємодії учасників освітнього процесу один з одним, забезпечення доступу до навчально-методичних ресурсів та інформаційних систем, що гарантує різноманіття дослідницьких перспектив і джерел отримання знань, задля використання освітніх переваг різноманіття й прищеплення цінностей толерантного й відкритого демократичного суспільства.

2.5. Партнерство як співпраця Університету з установами, організаціями, відомствами, соціальними інституціями й службами, громадським сектором відповідного профілю для підтримки й розвитку інклюзивних освітніх політик, практик і процесів.

3. ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

3.1. Розвиток інклюзивної структури Університету шляхом формування інституційної мережі підтримки різноманіття, рівності й інклюзії, до якої входять, зокрема, ректор Університету, проректор з навчально-методичної роботи, проректор з науково-педагогічної роботи й стратегічного розвитку, проректор з економіки й соціального розвитку, керівник відділу кадрів, голова комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), студентський омбудсмен, уповноважений представник профспілкового комітету Університету, уповноважений представник соціально-психологічної лабораторії, керівник юридичної клініки Університету, а також інші уповноважені ректором відповідальні особи належного профілю й автори інклюзивних ініціатив.

3.2. Удосконалення нормативно-правового, наукового й навчально-методичного, фінансово-економічного, соціального забезпечення, орієнтованого на впровадження в Університеті інклюзивної освіти, підготовки викладацького складу до різноманіття й рівності заходів, що вживаються, висвітлення переваг інклюзії, доведення необхідності моніторингу змісту освітніх програм і навчальних матеріалів, перевірки їх на відповідності антидискримінаційним стандартам, розширення тематики освітніх програм, опрацювання навчальних матеріалів, що сприяють закріпленню цінності різноманіття, рівності й інклюзії, а також модернізація освітніх технологій і методик навчання.

3.3. Формування безбар'єрного й єдиного освітнього простору, зокрема, через забезпечення архітектурної безперешкодності (тобто продуманого розташування спеціальних приміщень з урахуванням універсального дизайну) університетських просторів (а саме паркувальних місць, пандусів, вбиральень, ліфтів, позначок тощо), забезпечення технічного супроводу шляхом надання учасникам освітнього процесу спеціалізованого технічного обладнання за необхідності, а також навчально-методичними матеріалами в адаптованому до їх потреб форматі, з урахуванням можливих навчально-дидактичних і реабілітаційних потреб і зручних для них методів і способів спілкування, інформаційної та комунікаційної безбар'єрності освітнього процесу, соціального і культурного життя Університету.

3.4. Створення й підтримка інклюзивного клімату в освітньому середовищі й атмосфери доброзичливості завдяки вихованню толерантного й уважного ставлення до людей з обмеженими можливостями, виробленню і проведенню медіаполітики, складовими якої є гендерна рівність, залученість

осіб з особливими потребами до життя університетської спільноти, створення дружнього до сім'ї середовища (зокрема, облаштування дитячих кімнат, кімнат для грудного вигодовування, розміщення пеленальних столиків тощо), а також забезпечення підтримки студентських ініціатив, що сприяють закріпленню різноманіття, рівності й інклюзії.

3.5. Розвиток і стимулювання кадрових політик та політик прийняття рішень на основі транспарентності, різноманіття, рівності й інклюзії, збір статистичних даних із метою якісної їх розробки.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

4.1. Університетська інституційна мережа підтримки різноманіття, рівності й інклюзії є постійно діючою гнучкою платформою ініціатив, спрямованих на досягнення профільних цілей.

4.2. Задля розвитку університетської інституційної мережі підтримки різноманіття, рівності й інклюзії відповідно до наказу ректора в Університеті на підставі письмового звернення здобувача освіти або одного з батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність у особи особливих освітніх потреб, може створюватися інклюзивна академічна група. Максимальна кількість здобувачів освіти в даній групі визначається, виходячи з індивідуальних особливостей її учасників, пристосованості навчальних аудиторій тощо.

Супровід здобувача освіти з інвалідністю за потреби можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники).

4.3. На підставі наказу ректора в межах існуючого штатного розпису в Університеті за потреби може створюватися група психолого-педагогічного супроводу.

4.4. Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання:

– співпрацює із структурними підрозділами Університету з питань організації інклюзивного навчання й забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

– розробляє індивідуальний навчальний план здобувача освіти з особливими освітніми потребами, вносить до нього зміни і проводить моніторинг його виконання;

– організує підготовку (підвищення кваліфікації) науково-педагогічних працівників Університету і соціальних працівників для роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами;

– консультує і надає методичну допомогу науково-педагогічним працівникам Університету щодо організації освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

– провадить інформаційно-просвітницьку діяльність із формування інклюзивного освітнього середовища;

– співпрацює із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження волонтерської діяльності, спрямованої на підтримку здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

4.5. Склад групи психолого-педагогічного супроводу визначається ректором. До групи можуть входити представники адміністрації Університету, представники інституційної мережі підтримки різноманіття, рівності й інклюзії, наукові-педагогічні, педагогічні і наукові працівники Університету, інші профільні фахівці за потреби.

4.6. Індивідуальний навчальний план здобувача освіти з особливими освітніми потребами розробляється за його участі, з урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності), підписується здобувачем освіти й затверджується ректором.

4.7. Група психолого-педагогічного супроводу може забезпечувати здобувачів освіти з особливими освітніми потребами такими видами супроводу, як:

– навчально-організаційний – допомога в організації освітнього процесу, виконанні індивідуального навчального плану, індивідуальних консультаціях тощо;

– психолого-педагогічний – діяльність, яка включає надання психологічної та педагогічної допомоги, адаптивної підтримки здобувачам освіти з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу;

– соціальний – заходи щодо створення умов для соціальної та соціально-побутової підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

– медико-реабілітаційний – комплекс заходів із консультативно-профілактичної та реабілітаційно-відновлювальної підтримки, що здійснюється медичним центром Університету у рамках взаємодії Університету з медичними закладами;

– фізкультурно-спортивний – комплекс заходів із заохочення до занять фізкультурою й спортом, участі у змаганнях різного рівня й параолімпійському русі, покращення психофізичного стану й зміцнення мотивації до здорового способу життя, що здійснюється фахівцями відповідного профілю навчально-спортивного комплексу Університету.

4.8. З метою створення належних умов для забезпечення інклюзивного освітнього клімату, ефективного функціонування групи психолого-педагогічного супроводу Університет може обладнати відповідні ресурсні кімнати і простори, приміщення для консультацій і занять із профільними фахівцями, зони відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування, зали для занять із лікувальної фізкультури тощо.

5. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

5.1. Фінансування заходів із впровадження інклюзивної освіти здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, інших не заборонених законодавством України джерел, відповідно до порядку звітності й контролю, передбаченого Статутом Університету й законодавством України.